

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/26
KARAR NO : 1987/30

ÖZET : Emniyet görevlileri, adli görevlerini suiistimal veya ihmal suçları nedeniyle Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a tabi olmadıklarından, davayı adli yargı yerinde görülmesi gerektiği hk. *TCK. 240. mdd.*

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Faruk Önce, Satılmış Darakçioğulları, Kâmil Gönen, Hüseyin Aslan

O L A Y : Komiser ve polis memuru olan sanıkların, 8-4-1983 tarihinde kahvehanede kumar oynanmadığı halde oynanmış gibi zabıt tutarak, adli görevlerini kötüye kullandıkları ileri sürülerek TCK.nun 240.madde ile tecziyeleri istemi ile Malatya C. Savcılığı'nın 23-6-1983 gün, 1239-574 sayılı iddianamesi ile, haklarında kamu davası açılmıştır.

Malatya 2.Asliye Ceza Mahkemesi : 27-1-1984 gününde, 1983/389 esas, 1984/8 karar sayı ile; sanıkların memur olmaları sebebiyle Memurin Muhakematı Kanunu'na tabi olduklarından kamu davasının durdurulmasına ve dosyanın İl İdare Kurulu'na gönderilmesine karar vermiştir.

Malatya İl İdare Kurulu : 9-8-1984 gününde, 1984/126 sayı ile; müsnet suçun, işlendiği hakkında delil bulunmadığından sanıkların men'i muhakemelerine karar vermiştir. Bu karar kanun gereği olarak kendiliğinden inceleyen Danıştay 2.Dairesi: 6-2-1987 gününde, esas-1984/2829, karar-1987/419 sayı ile; (CMUK.nun 154/3.maddesinde, kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliyeye müteallik vazife veya işlerde suiistimal veyahut ihmal ve terahileri görülen devlet memurları ile C.Savcılığının şifahi veya yazılı talep ve emirlerini yapmakta suistimal veya terahileri görülen zabıta amir ve memurları hakkında savcılıkca doğrudan doğruya takibatta bulunulacağı, 3201 Sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanunu'nun 12/2.maddesinde de, adli zabıta ve vazifesini gerek aslen ve gerek yardım suretiyle gören zabıta memurları hakkında bu vazifeden mütevellit suçlardan dolayı CMUK.nuna göre takibat yapılacağı belirtilmiştir.

2559 Sayılı Polis Vazife ve Selâhiyet Kanunu hükümlerine göre polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımda mütelâa edilmiştir. Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak olarak tanımlanan polisin idari görevi yine aynı yasada açıklandığı üzere önleyici, caydırıcı, düzenleyici ve koruyucu kolluk hizmetlerine ilişkindir. İşlenmiş olan bir suç hakkında CMUK.nu ile diğer kanunlarda yazılı görevlerini yapması ise, polisin adli görevi olarak kabul edilmiştir.

İddia ve dosya içeriğine göre sanıkların, yaptıkları kontrol sırasında kumar oynamadıkları halde kumar oynadıkları gerekçesi ile bazı kişiler hakkında tutanak düzenleyip yasal işlem yaptıkları ileri sürülmektedir. Polisin kontrol görevinin önleyici kol-

luk hizmeti olduğu kuşkusuzdur. Kumar oynamak ve oynatmak eylemi ise, adli mercilerce yargılamaya ve ceza sorumluluğuna muhatap olmayı gerektirir nitelikte olması ve TCK.nun 567.,568.,569.ve 570.maddelerinde sayılan ahlâkı umumiyeye müteallik kabahatler arasında sayılması nedeniyle, bu sonucu doğuran kontrolün ve kumar oynandığı konusuna ilişkin olarak gerçeğe aykırı olduğu belirtilen tutanağın yetkili makamlarda gerekli işlem yapılmak üzere düzenlenmesi eyleminin adli görevin ifasından ibaret olduğu açıktır.

Sanıkların önleyici kolluk hizmetini ifa ederek bir kahvehanede kontrol görevlerini yaptıkları sırada kumar oynamak gibi adli mercilerde yargılanmayı gerektiren bir eylemi öğrendikleri andan itibaren bu görevleri sona ermiş, işlenmiş ve işlenmekte olan bir suça elkoymaları, kumar oynandığına dair tutanak düzenlemeleri ile birlikte adli görevleri başlamış bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle sanıkların üstlerine atılan suçun adli görevlerine ilişkin olduğu ve haklarında doğrudan doğruya C.Savcılığınca koşuşturma yapılması gerektiğinden, haklarında men'i muhakemelerine ilişkin olarak verilmiş olup, yöntem ve yasaya aykırı bulunan il yönetim kurulu kararının bozularak Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a göre karar verilmesine yer olmadığına, sanıklar hakkında aynı eylemden dolayı Malatya 2.Asliye Ceza Mahkemesi'nce kamu davasının durdurulmasına karar verilmiş olması ve bu kararın görevsizlik kararı niteliğinde bulunması nedeniyle 2247 Sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi Kanununun 14.maddesi hükmüne göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olduğundan, bu uyuşmazlığın çözümü için anılan kanunun değişik 15.maddesi hükmü uyarınca dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine) karar vermiş ve dosya 25-2-1987 tarihinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne tevdi edilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y.İsmet Ayer, Mebrure Gözdemir, A.Mazhar Akman, Necati Karakış, Ergun Argon ve A.Vahap Özaslan'ın katılmaları ile yaptığı, 9-3-1987 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Tahsin Yağmurlu'nun adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Sorununun çözümü için öncelikle, 2247 Sayılı Kanun'un 14.maddesinde belirtilen biçimde olumsuz bir görev uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının ve olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş ise, uyuşmazlığın çözümünün Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi alanına girip girmediğinin tespiti gerekir.

2247 Sayılı Kanun'un 1.maddesine göre, Uyuşmazlık Mahkemesi, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmekle görevli yüksek bir mahkemedir. Aynı kanunun 14.maddesinde ise; olumsuz görev uyuşmazlığının doğduğunun ileri sürülebilmesi için "adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda karar vermiş olmaları gerekir" hükmü yer almaktadır.

Danıştay 2.Dairesi'nce verilen (Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a göre bir karar verilmesine yer olmadığı) biçimindeki karar ile Malatya 2.Asliye Ceza Mahkemesi'nce

verilen, sanıkların görevleri icabı Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a tabi olmaları gerektiği ve bu nedenle kamu davasının durdurulmasına ve dosyanın İl İdare Kurulu'na gönderilmesine ilişkin karar nedeniyle idari ve adli yargı mercileri arasında yukarıda sözü edilen madde uyarınca olumsuz görev uyuşmazlığı bulunup bulunmadığının saptanması için Danıştay 2.Dairesi'nin 2247 Sayılı Kanun karşısında, yargı mercii olup olmama yönünden niteliği ve verilen kararın içeriği gözden geçirilmelidir.

Bilindiği gibi, Danıştay 2.Dairesi; 2575 Sayılı Kanun'un 41.,43.maddelerini gösterildiği biçimde kurulan bir idari dairedir. Danıştay'da yargı kararı veren daireler ise; aynı kanunun 26.ve sonraki maddelerine göre dava daireleridir. Konuya bu açıdan bakılınca Danıştay 2.Dairesi'nin idari bir yargı mercii ve Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a göre verdiği kararın yargı kararı olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

1684 Sayılı Kanun'un 1961 Anayasası'nın bu günkü Anayasamızın 158. maddesine tekâbül eden 142.maddesine aykırı olup olmadığını, iptal istemi üzerine inceleyen Anayasa Mahkemesi'nin 2-6-1984 günlü, 1963/88, 1964/44 sayılı kararı konuya ışık tutacak niteliktedir. Anılan kararın bu konu ile ilgili kısımlarında " 9-7-1961 günlü ve 334 Sayılı Anayasa'nın 7.maddesinde " yargı yetkisini Türk Milleti adına bağımsız mahkemeler kurulanır" denilmektedir. Anayasa'nın 114.maddesinin gerekçesinde de bir mercinin kaza organı olarak vasıflandırılabilmesi için kazai bir usul uygulanmasından başka üyelerinin de bağımsız olması ve hakim niteliğini haiz ve hakim statüsünde bulunması da şarttır..... memleketimizde idari kaza manzumesinde, kaza ve vilâyet heyeti, temyiz komisyonları, gümrük eksperleri heyetleri ve disiplin kurulları gibi tam bir kaza organı sayılmayacak mercilerde mevcuttur....." denilerek bunların tam bir kaza organı sayılmayacakları belirtilmiştir. Bundan ötürü, heyetler ve makamlar Anayasa'nın 142.maddesindeki yargı mercilerinden sayılamazlar. Bunlarla öteki adli makamlar arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümlenmesi Anayasa'nın 142.maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevine girmemektedir..... Danıştay 2.Dairesi, idari dairelerden olmakla birlikte Anayasa gereğince yüksek mahkemelerden biri olan Danıştay'ın idari ve kazai görev yapmaları bakımından bir ayrım tabi tutulmayan bütün dairelerini birer yargı mercii, saymak gerekir. Bu sebeple Danıştay'ı ve onun bünyesi içinde olan 2.daireyi 1684 Sayılı Kanun'un 1.maddesinde sözü geçen idare heyetleri ile kaza selâhiyetine haiz makamlar niteliğinde bir kuruluş olarak kabul etmeye yer yoktur. Bu görüşün sonucu olarak Danıştay 2.Dairesi 1684 Sayılı Kanun kapsamı dışında düşünülemez....." denilerek Danıştay 2.Dairesi'nin idari yargı mercii olduğunu belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararında sözü edilen 1961 Anayasası'nın 7.ve 114.maddelerindeki tetkik konusu ile ilgili esaslar 1982 Anayasası'nın 9.ve 125.maddelerinde de aynen yer almıştır.

İdari yargı mercii olduğu böylece saptanan Danıştay 2.Dairesi'nin Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a göre verdiği kararın yargısal bir karar olduğu kuşkusuzdur. Çünkü bu karar idari bir yargı mercinden yargısal yöntemler uygulanarak verilmiştir.

Öte yandan, Men'i Muhakeme kararları sanık memurun ceza mahkemelerinde yargılanmasını önlediği gibi, Lüzumu Muhakeme kararları da sanık hakkında bu mahkemelerde yargılama yapılmasının gerekliliğini belirtir. Böylece, bu kararlar memurun yargılanmasının

gerekli olup olmadığı konusundaki uyuşmazlığı çözümler.

Olayımızda olduğu gibi," Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a göre karar verilmesine yer olmadığına" ilişkin karar suçun, genel hükümlere göre kovuşturulmasının gerekliliğini belirtir. Bu niteliği ile bu kararın bir görevsizlik kararı olduğu kuşkusuzdur.

Bu durumda, adli ve idari yargı mercilerince verilmiş iki ayrı görevsizlik kararı bulunduğuna göre, ortada 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde bir olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğunun ve bunun çözümünün Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına girdiğinin kabulü gerekir.

Anlaşmazlığın, idari yargı mercii olan Danıştay 2. Dairesi ile adli yargı mercii olan asliye ceza mahkemesi kararları arasında çıkması karşısında, bu uyuşmazlığın çözümü bakımından Uyuşmazlık Mahkemesi'nin yetki alanı üzerinde de durulmalıdır.

Bilindiği gibi, Anayasa'nın 158. ve 2247 Sayılı Kanun'un 1. maddeleri, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki uyuşmazlıklarda görevli yargı yerini belli etme ile yükümlü kılmıştır. Olumsuz görev uyuşmazlığının olduğu durumlarda, bu uyuşmazlıklar çözülenedek işin esasına girilmesi olanağı bulunmadığına, bu konu ise kişilerin hak arama özgürlüğünü engelleyeceğine göre, Uyuşmazlık Mahkemesi böyle durumlarda önüne gelen işi karara bağlama, yani olumsuz görev uyuşmazlığını çözümlenme yükümlülüğü altındadır. Çünkü, Uyuşmazlık Mahkemesi görevli yargı yerini belirleme ve böylece adli, idari ve askeri yargı düzenleri arasındaki dengeyi ve hukuki istikrarı sağlamak amacı ile kurulmuştur.

Bu görüşe üyelerden Y. İsmet Ayer katılmamıştır.

Görevli yargı yerinin belirlenmesine gelince;

Her iki mahkeme arasındaki, çözülmesi gerekli sorun, sanıklara atılı suç yönünden Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun'a tâbi olup olmadıklarının tespitinden ibarettir.

Komiser ve polis memuru olan sanıkların, kahvehanede kumar oynadığı hakkındaki zaptı tutmaları ile birlikte, polis adli görevinin başlamış olduğunun kabulü gerekmektedir. Nitekim, incelenen dosya içeriğine göre, bu davaya konu olan tutanakta, kumar oynadıkları iddia olunan şahıslar hakkında ayrıca kamu davasının açıldığı da anlaşılmaktadır. Bu itibarla, adliye müteallik vazife ve işlerde suiistimal veyahut ihmal veya terahileri görülen zabıta amir ve memurları hakkında C. Savcılığınca doğrudan doğruya kovuşturma yapılması CMJK'nun 154. maddesi gereği olduğundan, Malatya C. Savcılığı'nca açılan kamu davasının görülüp çözümlenmesi de adli yargı yerinin görev alanına girmektedir.

Bu durumda, Malatya 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

...../.....

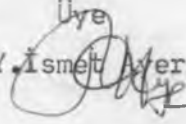
İmza

SONUÇ : Anlaşmazlığın, çözümünün Uyuşmazlık Mahkemesi görev alanına girmediğine, üyelerden Y. İsmet Ayer'in karşı oyu ve oyçokluğuyla, anlaşmazlığın, niteliğine göre adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Malatya 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 27-1-1984 günlü, 1983/389, 1984/8 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 9-3-1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

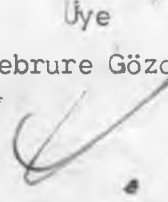
Başkan
Servet Tüzün

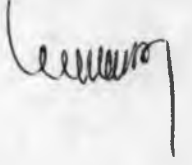
Üye
Y. İsmet Ayer

Üye
Mebrure Gözdemir

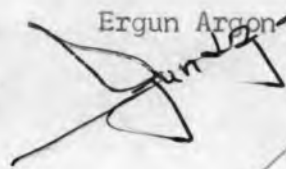
Üye
A. Nazhar Akman

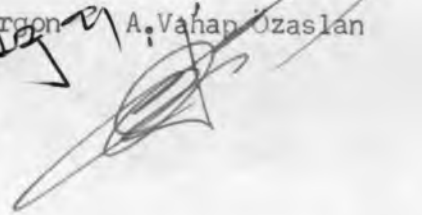
Üye
Necati Karakış

Üye
Ergun Arçon

Üye
A. Vahap Özasan

S.Y.

74.

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/26
KARAR NO : 1987/30

KARŞI OY YAZISI

" Umumi Mahkemeler ve karar hâkimleri ve müstantiklerle umumi ve hususi kaza selâhiyetini haiz makamlar arasındaki ihtilâfın halli hakkında" ki 1684 Sayılı Kanun'un 1.maddesinde;

"Umumi Mahkemeler, karar hâkimleri ve müstantiklerle idare heyetleri ve sair kaza selâhiyetini haiz makamlar arasında vazife ve selâhiyet sebebiyle hadis olacak ihtilâfların halli, Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesine aittir.

Bu ihtilâfın hallinde Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu hükümleri cari olur". hükmü öngörülmüştür.

İncelenen soruşturma dosyasında; görev yönünden oluşan Uyuşmazlık mahkeme kararı ile aynı yer İl İdare Kurulu kararı arasındadır. Başka bir anlatımla; görev yönünü belirleyecek asıl organlar mahkeme ile il idare kuruludur.

Danıştay 2.Dairesi'nce, İl İdare Kurulu tarafından verilen kararın, niteliğine göre, kendiğinden ya da itiraz üzerine, üst itiraz mercii olarak incelenip, bozulması bu esası etkileyecek ve değiştirecek bir nitelik taşımamaktadır.

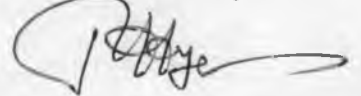
Zira; Danıştay 2.Dairesi yüksek dereceli idari yargı mercii (idare mahkeme) olarak doğrudan kendisine açılmış bir davaya bakmak ve sonuçlandırmak durumunda olmayıp; İl İdare Kurulu'nca verilen kararı üst inceleme ve itiraz mercii sıfatıyla tetkik edip, bozmak veya onamak gibi sınırlı bir yetkiye sahip bulunmaktadır.

Bu itibarla, oluşan görev uyuşmazlığının, 1684 Sayılı Yasa'nın 1.maddesi uyarınca, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nca incelenip, çözüme bağlanması gerekmektedir.

Açıklanan bu nedenlerle, işin Uyuşmazlık Mahkemesi'nde incelenip, uyuşmazlığın çözülmesi doğrultusundaki çoğunluk kararına karşıyım.

Üye

Yavuz İsmet Ayer

S.Y.